

totum numerum in particulas scindere consueverant; ut cum Ezech. XIV, 12, dicitur: *Porro viginti sicli et viginti quinque sicli, et quindecim sicli mnam faciunt.* Atque adeo licet hac in partione, cum veteres nonnulli, tum multi recentiores mysterium quæsierint, nullum tamen videtur in ea latere.

Nota 3, has hebdomadas ita ab initio esse ordinandas, ut sexaginta novem priores desinant in tempus baptismatis Christi; septuagesima autem ineunte evangelium regni coelestis coeperit predicare sedusque novum annuntiare Christus; ac tandem in medio ejusdem hebdomadis mortem pro humano genere oppetierit.

Nota 4, quod, cum chronologia regum Persarum ab historicis, tum sacris tum profanis, soleat deduci per olympiades, et in eorum annis computandis etiam ab aliquibus adhibeatur periodus juliana: quædam de olympiadibus et de hac periodo hic breviter dicenda sint.

Est autem olympias spatium quatuor annorum, quod inter duos ludos olympiacos interfluebat, qui ludi, seu agones et certamina, Jovi Olympiaco fiebant ob memoriam diei intercalaris circa solstitium aestivum, a luna scilicet undecima usque ad decimam sextam inclusive; indeque anni sunt supputati.

Duplex vero olympiadum statui solet initium: unum reale, seu verum, aliud vulgare. De vero seu reali non convenit inter chronologos. Nam Eusebius in Chronicō, et alibi, anno quinquagesimo Oziæ regis Iuda olympiadum ponit initium; Serarius anno quadragesimo septimo; Torniellus, Salianus et alii anno quinquagesimo secundo. Perieris ab istis declinans, lib. XI in Danielē, quasi anno octavo Achaz; A Lapide anno Oziæ quadragesimo. De vulgari autem olympiadum initio, quod modo in usu chronologorum receptum est, una et concors est omnium chronologorum sententia. Fatentur quippe vulgare illud initium ducendum esse a Coræbo Elæo, qui in stadio vicit annis 776 ante æram vulgarem, ante Romanam conditam annis 23 juxta Varronem, 24 juxta Catonem, et 25 juxta antiquos Graecos. Sed Græcorum computus quoad Romanam conditam non solet a chronologis usurpari, sed potius rejici; Varronis vero computum moderni chronologi communiter sequuntur, eo quod iste putetur ceteris exactior.

Periodus juliana, quam Josephus Scaliger advenit, vel quam, ut putat Usserius, a Roberto Lotharingo, Herefordensi episcopo inventam, post quingentos annos chronologicis usibus adaptavit Scaliger, nihil aliud est, quam circulus 7,980 annorum, consitus ex tribus cyclis, scilicet solari 28, lunari 19, et inductionis 15 inter se multiplicatis. Nam si cyclum solarem 28 multiplicet per cyclum lunarem 19, habebis 532 annos, quam summam si iterum multiplicet per inductionem romanam 45, habebis 7,980 annos.

Primus autem annus istius periodi non incipit ab initio mundi conditi, sed juxta omnes pene chrono-

logos latinos præcedit mundum conditum ad aliquot centurias annorum.

De hac periodo ita scribit Pater Graveson in suo Apparatu chronologico: Illius periodi julianæ usum laudant et mirantur omnes eruditæ, qui cunctas historiarum epochas, hanc ad regulam exigunt. Doctissimus Petavius, licet acerrimus Scaligeri æmulus, ait lib. IV de Doctrina temporum, c. 6, sine praesidio illius periodi julianæ cæcam esse et obscuram annorum seriem, nec nisi per ambages, annorum situs explorari posse. Certe illa periodus chronologos latinos, qui de primordiis mundi dissentiant, reddit concordes circa annum natalis vulgaris, seu Dionysiani, Christi Domini; quia fatentur illi omnes annum nativitatis Domini vulgarem esse annum 4,713 periodi julianæ.

Praeterea id commodi habet periodus juliana, ut omnes chronologi latini ea uti possint in computandis annis, qui a mundo condito usque ad natale vulgare Christi sunt elapsi; quia in periodo juliana omnes latinorum scriptorum chronologæ includuntur, cum nullus chronologus ex his, qui juxta hebreos, et latini codices, annorum intervalla computant, plures a creatione mundi usque ad natale vulgare Christi, quam 4,713 annos colligat; imo nec tantam annorum summam ante natale vulgare Christi præteriisse putet.

Ut autem sciatur, quanto anno periodi Julianæ mundus sit conditus, et consequenter inde deducatur chronologia usque ad natale vulgare Christi, tantum illi anni, quos aliquis censem ab initio mundi usque ad natale vulgare Christi effluxisse, debent subtrahiri a summa 4,713, et tunc illud quod superest, debet conjungi cum primo anno mundi. Sic, v. g., si censes cum Usserio, a mundo condito usque ad natale vulgare Christi effluxisse 4,003 annos, consequenter sustinebas mundum esse conditum anno 710 periodi Julianæ: nam subtractis 4,003 a 4,713, restant 710. Similiter si cum Petavio sustinebas a mundo condito usque ad natale vulgare Christi elapsos esse 3,983, invenies mundum esse conditum anno 730 periodi Julianæ. Et parifomiter faciendum est in omnibus aliis sententiis.

Ut vero inveniatur, quotus sit annus periodi Julianæ, v. gr., hic annus æræ vulgaris 1,755, tantum illi anni debent addi 4,713, quæ summa simul addita ostendit hunc annum esse 6,468 periodi Julianæ. Si quis autem summam annorum periodi Julianæ divisorit per 28, inveniet in residuo cyclum solarem; si divisorit per 19, inveniet cyclum lunarem; si per 15, habebit annum inductionis. His prænatis, sit

SECTIO II.

EXORDIUM HEBDOMADARUM DANIELIS NON VIDETUR POSSE DESUMI AB EDICTO CYRI, AUT DARI.

Probatur: quia ab eo edicto regis Persarum debet desumi exordium hebdomadarum Danielis, quo Judæi facultas concessa est iterum ædificandi Jerusalem. Ab exitu sermonis, ait angelus Danieli, ut iterum ædificetur Jerusalem, usque ad Christum Ducem hebdomadas

1109
septem et hebdomades sexaginta due erunt, et rursum ædificabitur platea, et muri in angustia temporum. Atqui per edictum Cyri non fuit concessa facultas ædificandi muros Jerusalem, sed tantum construendi templum; ergo, etc.

Prob. min. Quia edictum Cyri, I Esdræ I, 3, ita sonat: *Quis est in vobis? . . . ascendat in Jerusalem quæ est in Iudea, et ædificet domum Domini Dei Israel,* etc. Darius autem edictum Cyri duntaxat renovavit, et perinde ac ipse, de solo templo ac domo Dei verba facit I Esdræ VI, 3, 5, 7 et 12.

Et revera Esdras cap. III narrans quid ex Cyri facultate egerint Judæi, solius templi mentionem facit; cap. autem IV, ubi conqueritur, quod adversariorū malitia intermissum esset opus a Cyro fieri permisum, solam quoque Domini domum memorat. *Tunc intermissum est*, inquit, *opus domus Domini in Jerusalem, et non sicut usque ad annum secundum regni Darii regis Persarum.* Non dicit: *Opus urbis*, sed: *Opus domus Domini.* Certe Aggæus propheta, cap. I, 4, Judæorum desidiam arguens, de solo pariter templo sermonem habet: *Numquid tempus vobis est, inquit, ut habitetis in domibus laqueatis, et domus ista deserta?*

Obj. I. Prædixerat Deus apud Isaïam, fore ut Cyrus ædificaret Jerusalem. Cap. enim XLIV, 28, sic ait: *Qui dico Cyro: Pastor meus es, et omnem voluntatem meam complebis.* Qui dico Jerusalem: *Ædificaberis; et templo: Fundaberis.* Et cap. XLV, 13: *Ipse ædificabit civitatem meam, et captivitatem meam dimitit.* Ergo Cyrus videtur Judæis concessisse facultatem ædificandi civitatem Jerusalem.

R. 1. cum S. Hieron. in cap. XLV Isaiae, hæc non posse intelligi litteraliter de Cyro, saltem quoad omnia; cum revera ipse civitatem non ædificaverit: sed spiritualiter intelligenda sunt de illo, de quo dicitur ibidem y. 16: *Vere tu es Deus absconditus, Deus Israel Salvator.*

R. 2. disting. ant. Deus prædixerat, fore ut Cyrus ædificaret Jerusalem; id est, quod Cyrus Judæis esset concessurus facultatem ibidem extruendi domos, concedo: quod esset concessurus facultatem ergendi moenia, nego antecedens. Etenim cum Cyrus Judæis facultatem concessisset in Iudeam revertendi, et pristino in loco templi extruendi, consequens erat, ut iidem sub dio manere non cogerentur, sed ædes sibi ædificare sinerentur. Id quidem permisit, eoque sensu dicitur civitatem ædificasse; sed nunquam facultatem concessit moenium ergendorum; de qua tamen facultate agit prophetia Danielis.

Obj. II. Judæi sub Cyro, ejusque filio Cambyses, seu, ut Scriptura loquitur, Assuero, Jerosolymorum civitatem ædificabant, et muros ejus instaurabant: ita enim renuntiarent regi Persarum vicini Judæorum hostes I Esdræ IV, 12: *Venerunt (Judæi) in Jerusalem civitatem rebellem et pessimam, quam ædificant, extruentes muros ejus, etc.* Atqui hoc non fecissent Judæi, nisi facultatem ædificandi et extruendi moenia a Cyro accepissent; ergo, etc.

R. neg. maj., et ad probationem dico, hanc fuisse falsam vicinarum gentium, præ invidia ac malitia, apud regem Persarum expostulationem, ut sic facilius ab ipso impetrarent diploma, quo Judeis interdicteret, ne in ædificando templo ulterius pergerent. Etenim quod tunc temporis Judei non civitatem, sed templum duntaxat extruerent, liquet ex citato Esdræ capite y. 1, 2 et 3.

Obj. III. Lib. III Esdræ cap. IV, 47 et seq., expressis terminis dicitur, quod Darius Hyrcanus Judæis concesserit facultatem ædificandi Jerusalem. Atqui licet iste liber canonicus non sit, antiquissimum tamen est in historia minoris auctoritatis quam Josephus, v. g., et variis aliis; ergo, etc.

R. etiam admissa auctoritate istius libri, inde ad summum sequi, quod Darius Hyrcanus Judæis concesserit facultatem ædificandi domos, non vero instaurandi moenia. Nam urbs duplice modo ædificari dicitur, nempe uno per extirpationem domorum, et altero per erectionem moeniorum.

SECTIO III.

PROBABILIS EST ET PLAUSIBILITER SUSTINETUR SENTENTIA QUÆ EXORDIUM HEBDOMADARUM DANIELIS DESUMIT AB ANNO SEPTIMO ARTAXERXIS LONGIMANI.

Prob. 1. Annus septimus Artaxerxis est annus tertius olympiadis octogesime. Atqui ab hoc anno, exclusive sumpto, inchoandæ sunt hebdomadæ Danielis; ergo inchoandæ sunt ab anno septimo Artaxerxis.

Prob. maj. Quia Eusebius in Chronicō dicit, Artaxerxem inisse regnum anno primo olymp. 79. Item Julius Africanus, ut ejus quinto volumine refert S. Hieron. in cap. IX Danielis, scribit annum vigesimum Artaxerxis esse octogesimæ et tertiaræ olympiadis annum quartum. At si retro enumeres ab anno quarto olymp. 83 viginti annos, pervenies ad annum primum olymp. 79; ergo ab anno primo olymp. 79 desumendum est initium regni Artaxerxis. Accedit etiam Diodorus, qui lib. XI. Biblioth. dicit, Xerxes, patrem Artaxerxis, ab Artabano fuisse interfectum anno quarto olymp. 78, ipsumque Artaxerxem, interfecto Artabano regicida, rerum potum esse, et imperii Persici gubernacula tenuisse; ergo facile anno sequenti, qui fuit primus olymp. 79, incepit regnare, adeoque annus ejus septimus fuit tertius olymp. 80. Nam Artabanus aliquot tantum mensibus regnavit, ut habet Eusebius. Idem Diodorus, lib. XII, ait Artaxerxem mortuum esse anno quarto olympiadis octogesimæ octavæ, cum regnasset annos quadraginta. Atqui anni 40 non desinunt in anno quarto olymp. 88, nisi supputentur ab anno primo olymp. 79: ergo hoc anno incepit regnare Artaxerxes, et consequenter annus ejus septimus est annus tertius olymp. 80.

Probatur etiam min., scilicet quod hebdomadæ Danielis inchoandæ sint ab anno tertio exclusive olymp. 80, quia Christus, ut suo loco probabitur, baptizatus est anno vigesimo sexto æræ vulgaris, anno secundo olymp. 201, et mortuus est anno vigesimo nono æræ

vulgaris, anno primo olymp. 202. Atqui si anno tertio olymp. 80 addas olympiades 120, pervenies ad annum tertium olymp. 200, et habebis annos 480: quibus si addantur annus quartus olymp. 300, et primus ac secundus olymp. 201, erunt anni 483 seu 69 hebdomadæ, quæ ab exitu sermonis, ut iterum ædificaretur Jerusalem, usque ad baptismum Christi effluxerunt. His autem si addas annum tertium et quartum olymp. 201, ac primum olymp. 202, habebis annos 486; et consequenter pervenies ad dimidium hebdomadis septuagesima, quo occidit est Christus. Ergo 70 hebdomadæ Danielis verisimiliter inchoandæ videntur ab anno septimo Artaxerxis.

Probatur II. Septuaginta hebdomadæ numerandæ sunt ab amplio regum Persarum diplomate, atque a facultate Judæis facta redeundi in patriam, et reædificandi urbem Jerusalem: id enim juxta textum hebreum sonant verba prophetæ: *Ab exitu sermonis ad reverti faciendum, et ad ædificandum Jerusalem.* Atqui hoc factum est anno septimo Artaxerxis; ergo.

Prob. min. Ita edictum sonat lib. I Esdræ cap. VII, 12: *Artaxerxes rex regum Esdræ sacerdoti... salutem. A me decretum est, ut cuicunque placuerit in regno meo de populo Israel, et de sacerdotibus ejus, et levitis ire in Jerusalem, tecum vadat.* Ecce hic est amplissima facultas data omnibus Israelitæ, ut si velint, revertantur. Sequitur decretum: *A facie enim regis, et septem consiliariorum ejus missus es, ut visites Judæam, et Jerusalem in lege Dei tui, quæ est in manu tua.* ¶ 25...: *Constitue judices, et præsides, ut judicent omni populo... et omnis qui non fecerit legem Dei tui, et legem regis diligenter, judicium erit de eo, sive in mortem, sive in exilium, sive in condemnationem substantię ejus, vel certe in carcerem.*

En data Esdræ plena jurisdictione, et potestas utendi suis iuribus. Habentur etiam in diplomate haec verba: *Libere accipe, et studiose eme de hac pecunia vitulos, arietes, agnos, et sacrificia, et libamina eorum, et offer ea super altare templi Dei vestri, quod est in Jerusalem. Sed et si quid tibi et fratribus tuis placuerit, de reliquo argento et auro, ut faciat, juxta voluntatem Dei vestri facite.* Hic igitur plene restitutus est cultus Dei, et ¶ 24 eximuntur omnes sacerdotes et levitas ab omni tributo, vectigali, annonæ, etc. Quid ergo ultra poterat Esdras desiderare, ut faceret cum reliquo argento et auro, nisi reædificare civitatem?

SOLVUNTUR ARGUMENTA. — Obj. I. In decreto illo nulla fit mentio reædificandæ urbis, sed datur sola potestas templi restaurandi, liberæ religionis, sacrificiorum ac ceremoniarum exercitii. Lege caput VI lib. I Esdræ, ¶ 15, et caput VII fere integrum. Et certe Esdras cap. III lib. I, narrans quæ ex Cyri decreto Judæi fecerant, solius templi mentionem facit. Et cap. IV, 1 dicitur: *Audierunt autem hostes Judæ et Benjamin, quid filii captivitatis adificarent templum Domino Deo Israel.* Et ¶ 24 conqueritur Esdras, quod hostium invidia intermissum opus illud fuisset, quod Cyrus permiserat: *Tunc, inquit, intermissum est opus domus Domini in Jerusalem, et non siebat usque*

4112
ad annum secundum Darii regis Persarum. Opus autem domus Domini templum designat, non muros civitatis. Ergo initium hebdomadarum petendum est ab anno vigesimo Artaxerxis. Ita Tournely.

R. id dici non posse: quia nec in hoc decreto fit mentio de restaurando templo. Et certe templum erat jam ante redicatum ab anno sexto Darii regis; nam cap. VI, 15, dicitur: *Et compleverunt domum Dei istam usque ad diem tertium mensis adar, qui est annus sextus Darii regis.* Fecerunt autem filii Israel dedicacionem domus Dei in gaudio. Adeoque a vero alienum apparet, quod hoc decretum tantum agat de restaurando templo, sacrificiis, etc.

Deinde quamvis in hoc decreto non fiat mentio explicita de reædificanda urbe, sit tamen sufficiens implicita, dum datur tam ampla et illimitata potestas, ut ibidem ¶ 6 dicitur: *Dedit ei (Esdræ) rex... omnem petitionem ejus.* Quid enim est dare omnem petitionem, nisi supplicationibus Esdras nihil denegare? Quid autem potuit Esdras, ædificato jam templo, etc., rectius petere, quam ut templum illud et civitas muris cingerentur, ne et templum, ministri, sacrificia, vasæ sacra, et centum talenta argenti, etc., quæ rex in usum templi dederat, malevolorum injuriis paterent? Quomodo rex tot et tanta dona illis largitus fuisset, si templum illud mansisset immunitum, et expositum sicut sacellum in agris? Præterea cui populo a vectigalibus et tributis immuni, habitanti in patria sua, atque facto sui juris, qua lege, qua consuetudine denegatur facultas restaurandi civitatem suam? Denique si potuit Esdras impendere argentum in omne opus, quod ei placuisse, cur non potuit impendere in moenibus construendis?

Inst. Certum est Artaxerxes anno imperii sui vigesimo a Judæis, e patria redeuntibus, audisse muros Jerusalem eversos, adhuc sub ruina jacere, ac portas igne esse combustas, sicut Nehemias narrat lib. II cap. I, 5; et cap. II, 13, refert, quo pacto ipse met suscepit in Judæam itinere, propriis oculis videtur vera esse, quæ audiverat: unde ibidem Judæos sic compellat: *Jerusalem deserta est, et portæ ejus consumptæ sunt igne: venite, et ædificemus muros Jerusalem.* Ergo Esdras non accepérat anno septimo Artaxerxes facultatem muros ædificandi.

R. neg. conseq. Nam vel inde maxime patet, Esdræ datam fuisse facultatem illam: quia lib. II cap. I, 2, Nehemias, auditio ex Hanani muros Jerusalem adhuc jacere eversos, sese vehementer affixit, tanquam ad inopinatum nuntium: dicit enim ¶ 4: *Cumque audisset verba hujuscemodi, sed et flevi, et luxi diebus multis; jejunabam et orabam ante faciem Dei cœli.* Obstupuit ergo ad illa verba: sed non potuisse obstupescere, si nondum data fuisse facultas reædificandi, quam ipse, utpote pincerna regis, ignorare non potuisset. Nec fuisse illa ratio tam subitæ afflictionis, quia Hanani nihil ipsi novi dixisset: satis enim sciebat muros esse destructos, et portas succens igne, jam ab annis circiter 145, et nondum datam fuisse facultatem reædificandi.

Nulla ergo ratio magni illius luctus et tristitia potuit fuisse, quam quia putabat civitatem, vi decreti anno septimo regis promulgati, jam esse ædificatam, saltem pro parte: at ubi audivit ex Hanani, civitatem adhuc jacere sub ruina, et Judæos, quos putabat jam prospere agere, et alacriter instare operi, esse in magna afflictione et in opprobrio, satis intellexit ipsos iterum affligi, et impediri ab ædificanda civitate, per vicinas gentes hostes ipsorum, sicuti ante impediti fuerant ab ædificando templo usque ad annum secundum Darii, lib. I cap. IV, 24.

Adde, quod Artaxerxes anno vigesimo regni sui non dederit novum deeretum, sed tantum concesserit facultatem Nehemias eundi in Jerusalem, et vi decreti ab anno jam septimo dati, ædificandi urbem. Nam legimus lib. II Esdræ cap. II, 5, ita dixisse Nehemias: *Si videtur regi bonum, et si placet servus tuus ante faciem tuam, ut mittas me in Judæam, ad civitatem sepulcri patris mei, et ædificabo eam.* Legimus, ¶ 6, regem annuisse; legimus ¶ 7 et 8, petuisse Nehemias epistolam regis ad duces regionis trans flumen, ut, nulla accepta molestia, traduceretur in Judæam, et epistolam ad Asaph custodem saltus, ut ei ligna daret. Decretum nullum legimus, nisi illud, quod promulgatum est anno septimo regis, et lib. I cap. VII enarratur. Vi ergo hujus decreti Nehemias civitatem ædificatus, a rege Artaxerxe discessit: aut si novum obtinuit diploma, fuit innovatio prioris.

Obj. II. Artaxerxes regnum adiit anno periodi Julianæ 4,241, et anno quarto olymp. 76: ergo annus ejus septimus non incidit in annum tertium olymp. 80, sed in annum secundum olymp. 78.

Prob. ant. ex Eusebio in Chronico, ubi scribit Themistoclem Græcia profugum ad Persas confugisse anno quarto olymp. 76: Thucydides autem auctor coætaneus lib. I asserit Themistoclem *confugisse ad Artaxerxem regem, qui nuper regnare cœperat.* Ergo in illud tempus conjici debet initium regni Artaxerxis, sive 12 tantum annis regnaverit Xerxes, eoque mortuo regnum duntaxat inierit Artaxerxes, ut volunt Bossuet et auctor Chronologis Vitré; sive a Xerxe adhuc tunc regnante, Artaxerxes, pro regum Persarum more, in imperii consortium adscitus fuerit, ut contendant Pererius et Petavius.

R. neg. ant. Quia historici profani de anno, quo in Persidem fugit Themistocles, inter se non conveniunt; nam Diodorus Siculus scribit illum fugisse in Persiam, non anno quarto olymp. 76, sed anno secundo olymp. 77: additique eum non fugisse ad Artaxerxes, sed ad Xerxem patrem Artaxerxis. Unde et ulterius dici potest, quod Xerxes etiam vocatus fuerit Artaxerxes, quo nomine quoque vocatur Assurus lib. Esther cap. XI, 2, qui juxta communem opinionem fuit Darius Hystaspis, predecessor immediatus Xerxes. Itaque ex illa fuga Themistocles non videtur posse probari, quod Artaxerxes regnum adierit anno quarto olymp. 76.

Obj. III. Anni hebdomadarum Danielis non sunt anni solares, sed lunares. Atqui computando per an-

nos lunares, ab anno vigesimo Artaxerxis facile inveniemus 79 hebdomadas expletas esse ante baptisum et prædicationem Christi; ergo hebdomadæ Danielis non sunt inchoandæ ab anno septimo, sed ab anno vigesimo Artaxerxis.

Prob. maj. ex Julio Africano, qui, ut refert S. Hieron. in cap. IX Danielis, volumine 5 temp. ita habet: *A vigesimo anno Artaxerxis regis usque ad Christum, complentur hebdomadas septuaginta juxta lunarem Hebræorum supputationem, qui menses non juxta solis, sed juxta lunæ cursum numerant.*

Prob. etiam min. Quia cum annus solaris constet 365 diebus, et sex circiter horis, annus vero lunaris tantum continet dies 354; facile videre est, quod 67 hebdomades annorum solarium, quæ simul collectæ efficiunt annos solares 469, adæquent 69 hebdomadas annorum lunarium, quæ simul collectæ efficiunt annos lunares 483, qui ab initio hebdomadum usque ad baptismum Christi effluxerunt. Ergo positio ejusmodi hebdomadum annorum lunarium exordio in anno quarto olymp. 83, in quem juxta Julium Africanum loco supra citato incidit annus vigesimus Artaxerxis, facile inveniemus 69 hebdomadas annorum lunarium expletas esse ante baptismum et prædicationem Christi; ac proinde ipsius mortem ad sequentem hebdomadam, seu septuagesimam pertinere.

R. neg. maj. non obstante auctoritate Julii Africani et nonnullorum aliorum cum ipso ita sentientium. Nam hujusmodi hebdomades annorum lunarium sine mense embolimæo, seu intercalari, nunquam fuerunt in usu apud Hebræos: siquidem omnino certum est quod Hebrei ad lunarem annum civilem, quo utebantur, solari anno coæquandum, more Grecorum, quolibet biennio vel triennio mensem intercalarent, aut quolibet octennio tres menses embolimæos adjicerent; ut fatetur ipsem Julius Africanus tum apud Eusebium, lib. VIII Demonstrat. evangel., tum apud S. Hieron., in cap. IX Danielis: idque a Moysis temporibus apud Hebræos usitatum fuisse tradit Aben Ezra.

Præterea dum Scriptura agit de annis Davidis, Salomonis et aliorum regum, non intelliguntur anni pure lunares; ergo nec in propheta Danielis tales intelligendi sunt. Consequentia videtur legitima: quia nulla est assignabilis ratio, quare in hac propheta intelligerentur alii anni, quam quos alibi Scriptura passim usurpare consuevit. Unde Lyranus, natione Hebræus, et in rebus Hebræorum versatissimus, ait: *Falluntur qui putant Hebræos talibus, id est, lunariis, annis usos aliquando, alioquin tota veteris instrumenta series vacillat.*

Denique certum est, quod Judæi festa sua tempore a lege præscripto deberent celebrare. Sic singulis annis Pascha erat celebrandum in equinoctio verno, secundum computum lunarem die decima quarta ad secundas vespas primi mensis nisan. Atqui si usi fuissent annis lunariis, tempus a lege præscriptum non potuissent observare; ergo, etc.